

izbor iz bibliografije radova o romima

ruža first-dilić

institūt za društvena
istraživanja sveučilišta
u zagrebu,
zagreb, jugoslavija

Ovom su bibliografijom sabrani i opisani tiskani ili na drugi način umnoženi, javnosti namijenjeni, tekstovi (bibliografske jedinice) o Romima, koje su u nas objavljene na jezicima naroda i narodnosti od početka ovog stoljeća pa zaključno do 1985. Cilj je izrade ove bibliografije da svim zainteresiranim pruži informacije o raspoloživoj literaturi o Romima u nas, njihovu društvenome, ekonomskom, političkom, kulturnom i socijalnom položaju, te da posluži kao pomagalo za daljnji stručni i znanstveni rad o ovoj temi. Bibliografska je građa sređena prema vanjskim bibliografskim elementima – prema abecednom redu autora. Raspoređivanje prikupljene građe prema sadržaju zasad nije primijenjeno, iako bi ubuduće, radi postizavanja višeg stupnja informiranosti, valjalo izvršiti analizu sadržaja bibliografskih jedinica i potom građu srediti prema predmetnim odrednicama te tako izraditi klasificiranu bibliografiju.

Ipak je iz ovdje predočene bibliografske građe vidljivo o kojim se aspektima življenja Roma i njihova položaja u nas najviše pisalo, odnosno za koje su dimenzije njihova položaja naše stručne, znanstvene i druge strukture bile najviše zainteresirane. Ponajprije za njihov povijesno-etnički i socijalno-antropološki položaj (običaje, jezik, kulturu i sl.), zatim za njihove socijalne i zdravstvene probleme, za školovanje i obrazovanje romske djece te za neka opća pitanja njihove integracije u širu društvenu zajednicu. Pravni i politički položaj Roma problematiziran je posredno, ponajčešće u sklopu općih pitanja ostvarivanja ustavnih prava narodnosti te normativnih aspekata ostvarivanja ravnopravnosti naroda i narodnosti. Mnoga su značajna pitanja prije svega izvorno sociologijske provenijencije (kao što su pitanja proizvodnje i reprodukcije svakodnevnog života, odnosno kvalitete života, položaja žene, strukture obitelji i domaćinstva i dr.) ostajala izvan stručnoga i znanstvenoga interesa.

Ova je bibliografija izborna (selektivna) a ne iscrpna, jednostavno stoga što nismo bili u mogućnosti da u potpunosti snimimo postojeću građu o Romima objavljenu u nas do zaključno 1985, nego smo u obzir uzeli samo one jedinice koje su nam bile dostupne. Pri tom smo koristili sekundarne i tercijarne a tek ponešto i primarne izvore za bibliografsku građu. U obzir smo uzeli sve dostupne jedinice: knjige, članke (u časopisima, novinama i revijama) recenzije i intervju; uključili smo i seminarske, magistarske i doktorske radnje unatoč činjenici što su, po prirodi stvari, teško dostupne čitalaštvu. U takvu smo se opredjeljenju rukovodili činjenicom da nije moguće mehanički prenijeti zahtjev za kritičnošću pri izboru na jednu opću (nacionalnu) bibliografiju kao što je ova o društvenom položaju Roma.

Naime, ukoliko bismo iz takve bibliografije isključili one jedinice koje sa bilo kojeg razloga mogu biti označene kao sporne, okrnjili bismo samu bibliografiju u njenoj suštini, uskratili bismo je u njezinu osnovnom zadatku – da bilježi i za potrebe daljnje stručne i znanstvene obrade evidentira cjelokupno pisanje o Romima u nas u određenom vremenskom razdoblju. Nadalje, kako su u nas rijetke bibliografije o položaju Roma, činilo nam se uputnim pribilježiti i na jednom mjestu prikupiti i opisati što je moguće već broj jedinica (a što može u budućem radu poslužiti kao informativna podloga kako u istraživanju položaja Roma u nas tako i za izradu klasificirane bibliografije o Romima). Uključili smo i prijevode radova stranih autora, pod uvjetom da su objavljeni na jezicima naroda i narodnosti SFR Jugoslavije.

1. **AMEN sam e Titoske o Tito si amaro.** — Ljubljana: Založba UNIVERZUM, 1978.
2. **ANDREJIC, Ljubomir:** Prilog bibliografiji o Ciganima. — **Glasnik Etnografskog muzeja u Beogradu**, Beograd, 1970, knj. 33, str. 209—270.
3. **ANTIC, Miroslav:** **Garavi sokak.** — Cortanovci, 1973.
4. **BABOVIC, Gliša:** Orolik, istorija, život i običaji jednog sremskog sela. — **SEZB** (Život i običaji narodni 34), Beograd, 1963, knj. 76, str. 6—22.
5. **BARJAKTAROVIC, Mirko:** **Osnovi opšte etnologije.** — Beograd, 1977. — 93 str.
6. **BARJAKTAROVIC, Mirko:** Oaza apatinskih Cigana. — **Rad Vojvodanskog muzeja**, Novi Sad, 1964, knj. 12/13, str. 191—204.
7. **BARJAKTAROVIC, Mirko:** Cigani u Jugoslaviji danas. — **Zbornik Filozofskog fakulteta**, Beograd, 1970, knj. 12—1, str. 743—748.
8. **BEČIN, Aleksandar:** **Socijalni problemi Roma u Vojvodini.** — Novi Sad: Pokrajinski zavod za socijalna istraživanja, 1977. — (Šapirografirano)
9. **BERBERSKI, Slobodan:** Romi žele biti ljudi. — **Izbor**, Zagreb, 1971.
10. **BERBERSKI, Slobodan:** Romi između slobode i samoubistva. — **VUS**, Zagreb, 1971 (od 5. 1).
11. **BERBERSKI, Slobodan:** Rođenje. — **Borba**, Beograd, 51/1972, str. 97 (od 8. IV).
12. **BERBERSKI, Slobodan:** Problemi Roma su problemi društva. — **Glas Roma**, 1973, br. 7, str. 5—6.
13. **BERBERSKI, Slobodan:** Savremena nomada Roma (I). — **Glas Roma**, 1974, br. 9, str. 12.
14. **BERBERSKI, Slobodan:** Prilog pitanju Roma u zapadnoevropskim zemljama. — **Pregled**, Sarajevo, 65/1975, br. 2, str. 183—196.
15. **BERBERSKI, Slobodan:** Romi između carstva. — **Pregled**, Sarajevo, 70/1980, br. 6, str. 865—880.
16. **BERBERSKI, Slobodan:** The Romany at the Borders of Empires. — **Survey**, Beograd, 8/1981, No. 1/4, pp. 64—79.
17. **BERBERSKI, Slobodan:** Romi na novom putu. — **Arena**, Zagreb, 1983, br. 1169 (od 18. V).
18. **BERBERSKI, Slobodan:** Romi i iredenta na Kosovu. — **Naše teme**, Zagreb, 28/1984, br. 7/8, str. 1335—1347.
19. **BIJAČI, Marija:** **Romi u Subotici.** — Subotica: Opštinski centar za socijalni rad, 1974—1977. — 2569 + 3 + (20) str.
20. **BRKIĆ, Lasta:** Journal of Gypsy Lore Society, XLIX, No. 3/4, London. — **Glasnik Etnografskog instituta SANU**, Beograd, 1976, knj. 19/20, str. 249—251. — (Recenzija)
21. **BRUMEC, Ludvik:** Vzgoja in izobraževalni uspeh osnovnošolcev Romov v občini Murska Sobota. — **Vzgoja in obraževanje**, 7/1976, br. 1, str. 36—38.
22. **BULATOVIC-RAJKOVIC, Ljubica:** Uslovi života Roma u naselju »Marko Orešković« u Kruševcu. — **Sociološki pregled**, Beograd, 18/1984, br. 3/4, str. 273—283.
23. **CIGANI na području opštine Kraljevo.** — Kraljevo: Centar za socijalni rad, 1965.
24. **CIGANSKI krug svetom.** — **Borba**, Beograd, 1969 (od 10. VII).
25. **CLEBERT, Jean Paul:** **Cigani.** — Zagreb, Stvarnost, 1976. — 247 str.
26. **ŠUPURDIJA, Branko:** Romi u okolini Subotice. — **Zbornik za društvene nauke MS**, Novi Sad, 1980, knj. 69, str. 179—184.
27. **DEKANOVIĆ-HELEBRANT, Marija:** Romsko pleme Sinte. — **Etnološki pregled**, Beograd, 1982, br. 17, str. 333—334.
28. **DEMOGRAFSKA kretanja i karakteristike stanovništva Jugoslavije prema nacionalnoj pripadnosti.** — Beograd: IDN, Centar za demografska istraživanja, 1978.
29. **DRAŠKIĆ, Miroslav:** Zapisi o stanovništvu (Zaječar i okolina). — **Glasnik Etnografskog muzeja**, Beograd, 1978, knj. 42, str. 79—92.
30. **DRLJAČA, Dušan:** Matične knjige kao izvor za proučavanje etničkih procesa. — **Gledišta**, Beograd, 24/1983, br. 1/2, str. 80—89.
31. **DRLJAČA, Dušan:** O položaju i nekim aktuelnim pitanjima Roma. — **Glasnik Etnografskog instituta SANU**, Beograd, 1975, knj. 24, str. 184—187.
32. **DRUŠTVENI položaj Roma u SR Hrvatskoj.** — Analitička informacija — Zagreb: Institut za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu; Republički zavod za socijalni rad SR Hrvatske, 1985. — V+212+17+LVIII+XIV str.
33. **ĐORĐEVIĆ, Tihomir R.:** **Vera, način života i zanimanje u Cigana kraljevine Srbije.** — Beograd, 1908.
34. **ĐORĐEVIĆ, Tihomir R.:** Vrste Cigana u Srbiji. — **Naš narodni život**, Beograd, 1932, knj. 6.

35. ĐORĐEVIĆ, Tihomir R.: Ciganska zanimanja. — **Naš narodni život**, Beograd, 1933, sv. 7, str. 17—38.
36. ĐORĐEVIĆ, Tihomir R.: Način života u Cigana. — **Naš narodni život**, Beograd, 1933, sv. 7, str. 58—67.
37. ĐURIC, Đorđe: Ispitivanje etničke distance kod dece. — **Zbornik za društvene nauke**, Novi Sad, 1971, str. 128—132.
38. ĐURIC, Rajko: Narod bez ičega (prilog romskom pitanju). — **Kulturni radnik**, Zagreb, 29/1976, br. 3, str. 175—179.
39. ĐURIC, Rajko: Značaj i smisao nekih romskih praznoverica. — **Glasnik Etnografskog instituta SANU**, Beograd, 1976, knj. 25, str. 25—30.
40. ĐURIC, Rajko: Nazivi plemena Roma i romska imena. — **Narodno stvaralaštvo, Folklor**, 15—16/1976—1977, br. 57/64, str. 150—154.
41. ĐURIC, Rajko: Običaji Roma. — **Kultura**, Beograd, 1980, br. 50, str. 104—117.
42. ĐURIC, Rajko: **Romane garadine alava** (Romske zagonetke). — Beograd: SANU, Odelenje jezika i književnosti, Balkanske narodne umotvorine, knj. 2, 1980. — 91 str.
43. ĐURIC, Rajko: Romi u našim krajevima. — U: **Društveni položaj Roma u SR Hrvatskoj. Analitička informacija**. — Zagreb: Institut za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu; Republički zavod za Socijalni rad SR Hrvatske, 1, str. 137—152.
44. DUGANDZIJA, Nikola: Religijska i etnička manjina. — **Zbornik Centra za društvena istraživanja Slavonije i Baranje**, Slavonski Brod, 20/1983, br. 1, str. 137—152.
45. DWYER, George P.: Pastoralna briga za nomade i Rome, u: **Katehizacija suvremenih selilaca**. — Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 1978.
46. **ETNOLOŠKA građa o Romima — Ciganima u Vojvodini**. — Novi Sad: Vojvođanski muzej; Sekcija etnologa Društva muzejskih radnika Vojvodine, 1979, str. 28—29.
47. FILIPOVIĆ, Milenko S.: **Različita etnološka građa iz Vojvodine**. — Novi Sad, 1962.
48. FIRŠT-DILIĆ, Ruža: Teorijsko-metodologijski okvir istraživanja; Ekonomska aktivnost i način privređivanja za život; Prostorna stabilizacija Roma i odlike obiteljskog života; Položaj Roma u lokalnoj sredini i zadovoljstvo životom; Sažetak; Izbor iz bibliografije radova o Romima objavljenih na jezicima naroda i narodnosti SFR Jugoslavije. — U: **Društveni položaj Roma u SR Hrvatskoj. Analitička informacija**. — Zagreb: Institut za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu; Republički zavod za socijalni rad SR Hrvatske, 1985, str. 31—42f, 94—144, 145—185, 186—212.
49. FIRŠT-DILIĆ, Ruža: Prostorna stabilizacija i udomaćivanje Roma. — **Sociologija sela**, Zagreb, 23/1985, br. 87/90, str. 35—53.
50. FIRŠT-DILIĆ, Ruža: Izbor iz bibliografije o Romima. — **Sociologija sela**, Zagreb, 23/1985, br. 87/90, str. 99—106.
51. GALOGAŽA, Antonija: Socijalna i zdravstvena zaštita. — U: **Društveni položaj Roma u SR Hrvatskoj. Analitička informacija**. — Zagreb: Institut za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu; Republički zavod za socijalni rad SR Hrvatske, 1985, str. 75—93.
52. GALOGAŽA, Antonija: Socijalna i zdravstvena zaštita Roma. — **Sociologija sela**, Zagreb, 23/1985, br. 87/90, str. 69—80.
53. GAVRILOVIĆ, Slavko: Iz privredne i društvene istorije bataljona XVIII—XIX veka. — **Šajkaška-istorija II**, Novi Sad, 1975.
54. GOJKOVIĆ, Andrijana: Cigani i muzika. — **Narodno stvaralaštvo**, 1964, sv. 9/10.
55. GRUIĆ, Marinko: Romi — narodnost; socijalna emancipacija i nacionalna afirmacija bivših naroda. — **Večernji list**, Zagreb, 1982. (od 28. i 29. VII; 30. VIII; 31. VIII; 1. IX; 2. IX).
56. HANDŽIJAHIĆ, Muhamed: Bosanski Romi 1941/1942. — **Naše teme**, Zagreb, 28/1984, br. 7/8, str. 1313—1323.
57. HODŽIĆ, Alija: Životni standard anketiranih domaćinstava. — U: **Društveni položaj Roma u SR Hrvatskoj. Analitička informacija**. — Zagreb: Institut za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu; Republički zavod za socijalni rad SR Hrvatske, 1985, str. 43—55.
58. HODŽIĆ, Alija: Životni standard romskih domaćinstava. — **Sociologija sela**, Zagreb, 23/1985, br. 87/90, str. 27—34.
59. HOFFNER, Joseph: Značenje kateheze za dušebrižništvo Roma, u: **Katehizacija suvremenih selilaca**. — Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 1978.
60. IGNJATOVIĆ, Velisava: **Problemi Cigana na teritoriji opštine Kraljevo**. — Beograd: Viša škola za socijalni rad, 1967. — (Seminarski rad).

61. ILIĆ, Mirjana: Klacalica, šerbulj ili curka. Jedna maska u običajima Srba i Rumuna u Banatu. — **Rad Vojvođanskog muzeja**, Novi Sad, 1964, knj. 12/13.
62. ILIĆ, Mirjana: Kolekcija klacalica — šerbulja u vojvođanskom muzeju. — **Rad**, Novi Sad, 1964, knj. 12/13.
63. **INFORMACIJA o nekim problemima Roma (Cigana) na teritoriji opštine Bor.** — Bor: Centar za socijalni rad, 1970.
64. **INFORMACIJA o ostvarivanju ustavnih prava narodnosti u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj.** — Zagreb: Odbor za međunacionalne odnose Sabora SRH, 1980. — 55 (+ 7 tabela) + 2 str.
65. **INFORMACIJA o socijalnoj zaštiti Roma u Zagrebu.** — Zagreb: USIZ socijalne zaštite grada Zagreba; Stručna služba — Zavod za socijalni rad, 1981. — 14 str. — (Šapirografirano).
66. IVANOVIĆ, Ljubiša: Romi u školama Baranje. — **Život i škola**, 32/1983, br. 5, 487—494.
67. **INFORMACIJA o zastupljenosti pripadnika naroda i narodnosti u skupštinama društveno-političkih zajednica i njihovim izvršnim organima i organima uprave.** — Zagreb: Republički zavod za javnu upravu, 1979. — 20 str. — (Šapirografirano).
68. **IZVEŠTAJ Skupštine opštine Kraljevo o ciganskom naselju.** — Kraljevo: Skupština opštine, 1972.
69. IZVOD iz informacija općinskih konferencija SSRN Hrvatske »O položaju i aktualnim problemima Roma« na njihovu području. — Zagreb, RK SSRNH, 1980. — 20 str. — (Šapirografirano).
70. JANKULOV, Borislav: **Pregled kolonizacije Vojvodine u XVIII i XIX veku.** — Novi Sad, 1961.
71. JANCIC, Koča: O nekim pitanjima tretiranja pojma nacije u nas i etničkih grupa u ustavima, u: **Pristup izučavanju nacije.** — Zagreb: CK SKH; Beograd: CK SKS, 1978, str. 90—96.
72. JANOŠI, Gabor: Problemi vaspitanja i obrazovanja pripadnika Roma. — **Revija školstva i prosvetna dokumentacija**, 12/1975, br. 1, str. 69—79.
73. JANOŠI, Gabor: Bibliografija radova o vaspitanju i obrazovanju dece i omladine Roma. — **Revija školstva i prosvetna dokumentacija**, 12/1975, br. 1, str. 80—81.
74. JOVANOVIĆ, Jovan: Leskovački Cigani. — **Leskovački zbornik**, Leskovac, 1970, knj. 10.
75. JUKIĆ, F.: **Putopisi i istorijsko etnografski radovi.** — Sarajevo, 1953.
76. JURICAN, Tatjana: Problem metodologije istraživanja socijalno-ekonomskog položaja Roma na području Zagreba. — **Istraživač**, Zagreb, 1/1979, str. 102—104.
77. KALEMBER, Dragica: **Siromaštvo i pitanje besposličjenja kroz istoriju i u savremenosti.** — Beograd: Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu. — (Doktorska disertacija).
78. KALEMBER, Dragica: Kolektivna osuda skitničkog naroda Roma. — **Naše teme**, Zagreb, 28/1984, br. 7/8, str. 1296—1312.
79. KARDELJ, Edvard: **Razvoj slovenačkog nacionalnog pitanja.** — Beograd: Kultura, 1958.
80. KARDELJ, Edvard: **Razvoj slavenskoga narodnog vprašanja.** — Ljubljana: Delo, 1970.
81. KEPESKI, Krune — JUSUF, Šaip: **Romani gramatika = Romska gramatika.** — Skopje: OOLT Knigoizdavaštvo »Naša knjiga«, 1980. — 220 str.
82. KIRALY, Maria: Uticaj društvenog razvitka na Cigane po narodnim pesmama Cigana u naselju Zorka kraj Subotice / Kiraly Maria. — **VII Kongres Saveza folklorista Jugoslavije u Ohridu 1960. godine.** — Ohrid, 1964, str. 175—185.
83. KONSTANTINOV, Dušan Hr.: Etnički odliki na Bitolskite Romi. — **Etnološki pregled**, Beograd, 1982, br. 17, str. 247—277.
84. KOSTIĆ, K.: Naši novi gradovi na jugu. — Beograd, 1922. (O Romima str. 32.)
85. KULIŠIĆ, Špiro: **Etnološka razmatranja o Lepenskom viru.** — Beograd: Centar za balkanološka ispitivanja, 1972, knj. 9, str. 191—196.
86. KUMAR, Zeljko: Stara Pazova: Antropogeografska ispitivanja. **Glasnik Etnografskog instituta SANU**, Beograd, 1957, knj. 4/6.
87. LUTOVAC, Molčilo S.: Romi u Crnoj Gori. — **Tokovi**, Ivangrad, 1976, br. 12/13, str. 85—107.
88. LUTOVAC, Momčilo S.: O Romima u Crnoj Gori. — **Glasnik Etnografskog instituta SANU**, Beograd, 1977, knj. 26, str. 119—138.
89. MAJSTOROVIC, Dragan: **Uslovi stanovanja Cigana na području opštine Apatin.** — Novi Sad: Viša škola za socijalni rad, 1968. — (Seminarski rad).

90. MAJSTOROVIC, Ružica: Sociologija i socijalna zaštita, u: **Socijalna zaštita i centri za socijalni rad**: Zbornik radova. — Beograd, 1974.
91. MATIC, Mladen: Romi u SR Bosni i Hercegovini. — **Naše teme**, Zagreb, 28/1984, br. 7/8, str. 1348—1361.
92. MILIC, Kosta: Socijalni problemi leskovačkih Roma — Cigana. — **Socijalni radnik**, Beograd, 6/1970, 6/1970, br. 3, str. 44—52.
93. MILOSAVLJEVIĆ, Milivoje: Život i običaji Roma u severnom Banatu. — **Stav**, Kikinda, 1976, br. 1, str. 67—77.
94. MITROVIĆ, Aleksandra; Gradimir ZAJIC; Radomir RAKIĆ: »Društveno-ekonomski položaj, socijalni problemi i socijalno-zaštitne potrebe Roma u Surdulici«, **Socijalna politika i socijalni rad**, Beograd, 21/1985, br. 5/6, str. 19—68.
95. MITROVIĆ, Aleksandra: Brak i porodični odnosi Roma kao činilac njihovog društvenog položaja. — **Sociologija sela**, Zagreb, 23/1985, br. 87/90, str. 81—97.
96. MITROVIĆ, Vladimir: Etnosociološka građa o Romima u Zrenjaninu i Ečki. — **Etnološki pregled**, Beograd, 1982, br. 17, str. 323—331.
97. MUŠOVIĆ, Ejup: Novopazarski Romi i njihove karakteristike. — **Glasnik Etnografskog instituta SANU**, Beograd, 27/1978, str. 107—112.
98. MUJIĆ, Muhamed A.: Položaj Cigana u jugoslovenskim zemljama pod osmanskom vlašću, u: **Prilozi za orijentalnu filologiju i istoriju jugoslovenskih naroda pod osmanskom vlašću**, III—IV/1952—1953. — Sarajevo, 1953, str. 146—148.
99. MUŠOVIĆ, Ejup: Novopazarski Romi i njihove karakteristike. — **Glasnik Etnografskog instituta**, Beograd, 1978, knj. 27, str. 107—112.
100. NACIJA sme — a ne Cigani. — **Nova Makedonija**, Skopje, 1971 (od 26. V).
101. NEDELJKOVIĆ, Dušan: Dijaspورا, razvoj i međuetnička uloga etničkih grupa Roma na Kosovu. — **Obeležja**, Priština, 6/1976, br. 6, str. 5—15.
102. PAUNOVSKA, Branislava: Susret »tikno bijav« (mala svadba) (cirkumoisija) Kaj Romite vo Skopje. — **Etnološki pregled**, Beograd, 1982, br. 17, str. 311—315.
103. PAVLOVIĆ, Radoslav Lj.: Seoba Srba i Arbanasa u ratovima 1876. i 1877—1878. godine. — **Glasnik Etnografskog instituta SANU**, Beograd, 1957, br. 4/6, str. 56—88.
104. PETKOVSKI, Trajan: Običajot vasilica kaj skephite Romi. — **Etnološki pregled**, Beograd, 1982, br. 17, str. 317—321.
105. PETROVIĆ, Đurđica: Društveni položaj Cigana u nekim južnoslovenskim zemljama u XV i XVI veku. — **Jugoslovenski istorijski časopis**, Beograd, 1976, br. 1/2, str. 45—66.
106. PETROVIĆ, Đurđica: Cigani u srednjovekovnom Dubrovniku. — **Zbornik Filozofskog fakulteta**, Beograd, 1976, knj. 13—14.
107. PETROVIĆ, Ruža: Statističko definisanje etnosa, naroda i nacije. — **Gledišta**, Beograd, 24/1983, br. 1/2, str. 75—79.
108. PILICKOVA, Sevim: Za Gurgordenskite običaji i manjinata kaj Romite muslimani od Titov Veles. — **Etnološki pregled**, Beograd, 1982, br. 17, str. 303—309.
109. PINDIĆ, Dimitrije: Međunarodni položaj Roma kao specifične etničke grupe i njihov položaj u samoupravnoj socijalističkoj Jugoslaviji, u: **Rasne, etničke, radne i nacionalne manjine**: Zbornik. — Sarajevo, Univerzitet, 1973, str. 7—37.
110. POPOVIĆ, Dragan J.: Nacije i pravni status manjina. — **Ideje**, Beograd, 13/1982, br. 3/4, str. 7—18.
111. POPOVIĆ, Dušan: Srbi u Banatu do kraja osamnaestog veka. — **Istorija naselja i stanovništva**, Beograd, 1955.
112. POPOVIĆ, Dušan: **Srbi u Bačkoj do kraja XVIII veka**. — Beograd, 1952.
113. POPOVIĆ, Dušan J.: **Srbi u Vojvodini** — knj. 1. — Novi Sad, 1957.
114. POPOVIĆ, Dušan: Srbi u Sremu do 1736/7. — **Istorija naselja i stanovništva**, Beograd, 1950.
115. PROKIĆ, Milutin: **Uspeh u osnovnom školovanju ciganske dece**. — Beograd: Filozofski fakultet. — (Diplomski rad).
116. PUXON, Grattan: Romite v Makedonija i Vizantija. — Blagoj Stoičovski. — **Glasnik na Institutot za nacionalna istorija**, Skopje, 18/1974, br. 2, str. 81—95.
117. PUXON, Grattan — KENRICH, Donald: **Roma bibahtale Europake / prijevod knjige: Destiny of Europe's Roma**. — Ljubljana: Založba UNIVERZUM, 1980.
118. RADOJEVIĆ, Dragomir: **Školovanje seoske i ciganske dece u jednoj osnovnoj školi**. — Beograd: Filozofski fakultet. — (Diplomski rad).
119. RADOJEVIĆ, Miodrag: Specifičnosti obrazovanja romske dece. — **Nastava i vaspitanje (SR Srbija)**, 33/1984, br. 2, str. 176—186.

120. RASIC, Nikola: Neke opservacije o sociolingvističkoj situaciji jugoslovenskih Roma. — **Tražnja**, Slavonska Požega, 17/1986, br. 33, str. 7—14.
121. REBERNAK, Nives: Pismenost i obrazovanost. — U: **Društveni položaj Roma u SR Hrvatskoj. Analitička informacija**. — Zagreb: Institut za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu; Republički zavod za socijalni rad SR Hrvatske, 1985, str. 56—74.
122. R.(EBERNAK), N.(ives): Romi na području grada Zagreba. — **Socijalni rad**, Zagreb, 14/1974, br. 2/3, str. 113—124. (Na izvornom tekstu stoji N. R.)
123. REBERNAK, Nives: Pismenost i obrazovanost romskog stanovništva. — **Sociologija sela**, Zagreb, 23/1985, br. 87/90, str. 55—68.
124. SIMOVIC, Živomir: Prvi udžbenici i priručnici za učenje romskog jezika. — **Dnevnik**, Novi Sad, 42/1983, br. 13088 (od 7. IV).
125. ROMI: socijalni problem Međimurja. — **Socijalni rad**, Zagreb, br. 3/4, str. 13—20.
126. **SOCIOLOŠKA programska akcija — Zemun '82**. — Rezultat istraživanja — Beograd: Omladinska istraživačka akcija »Titovim putem '82« u Beogradu, 1983. — 40 str. — (Umnoženo).
127. STOJANCEVIC, Vidosava: Romi (Cigani) u južnoj Srbiji. — **Leskovački zbornik**, Leskovac, 1981, sv. 21, str. 137—155.
128. STOJANOVSKI, Aleksandar: Romite na Balkanskiot poluostrv (vrz osnova na eden izvor od 1523. god.). — **Prilozi Odelenja za opštestveni nauki MANU**, Skopje, 7/1976, br. 1, str. 33—76.
129. STUPAR, Dušan: **Društveno-ekonomske i kulturne karakteristike grupe Roma u jednom banatskom selu**. — Beograd, Filozofski fakultet. — (Diplomski rad).
130. STUPAR, Mihailo: **Socijalna politika**. — Beograd: Savremena administracija, 1960. — 401 str.
131. SULJEVIĆ, Kasim: Ustav i etničke kategorije, u: **Bosna i Hercegovina kao društvena i samoupravna zajednica**. — Sarajevo: Studijski centar Gradske konferencije SR BiH, 1971, str. 117—129.
132. ŠTRUKELJ, Pavla: **Romi na Slovenskem**. — Ljubljana: Cankarjeva založba, 1980. — 323 str.
133. ŠIFTAR, Vanek: **Cigani. Minulost v sedajnosti**. — Murska Sobota, 1970.
134. ŠIFTAR, Vanek: Jugoslavija: Ciganom vas prepovedano. — **Delo**, Ljubljana, 15/1973, str. 223 (od 18. VIII).
135. ŠIFTAR, Vanek: Romi s Sloveniji. — **Dialogi**, Ljubljana, 15/1978, br. 7/8, str. 426—442.
136. ŠIFTAR, Vanek: O položaju Roma. — **Pristup izučavanju nacije**, Zagreb: CK SKH; Beograd: CK SKS, 1978, str. 89.
137. ŠIFTAR, Vanek: Problem narodnosti Roma. — Naučni skup: **Nacionalno pitanje u jugoslovenskoj teoriji i praksi — doprinos Edvarda Kardelja**. — Banja Luka, 5. XI 1979.
138. ŠIFTAR, Vanek: Romi u Sloveniji 1940—1945. — **Naše teme**, Zagreb, 28/1984, br. 7/8, str. 1324—1334.
139. ŠIJAKOVIĆ-BLAGOJEVIĆ, Marija: Društveno-ekonomski položaj i kultura Roma. — **Marksistička misao**, Beograd, 1983, br. 6, str. 192—200.
140. ŠKARIĆ, Miloš Đ.: Život i običaji planinaca pod Fruškom Gorom. — **SEZB**, 1939, knj. 54.
141. ŠTRUKELJ, Pavla: Problem razvoja ciganske skupine na Dolenjskem in način prilagajanja civilizaciji. — **Etnološki pregled**, Ljubljana, 1974, br. 12, str. 57—64.
142. ŠABANOVIĆ, Hazim: **Turski izvori za istoriju Beograda**. — knj. 1, sv. 1. — Beograd: Istorijski arhiv Beograda, 1968. — 643 str.
143. TKALEC, Jasna: Neuništiva svijest naroda. — **Vjesnik**, Zagreb, 1983 (od 11. IV).
144. TOMASEVSKI, Katarina: Pravni položaj Roma u svijetu i u nas. — U: **Društveni položaj Roma u SR Hrvatskoj. Analitička informacija**. — Zagreb: Institut za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu; Republički zavod za socijalni rad, SR Hrvatske, 1985, str. 17—31.
145. TRIFUNOVSKI, Jovan F.: Prilog proučavanju Roma u Jugoslaviji. — **Glasnik Etnografskog instituta SANU**, Beograd, 1974/1973, br. 10, str. 182—187.
146. TRIFUNOVSKI, Jovan F.: Romi u SR Makedoniji. — **Globus**, 10/1978, br. 10, str. 182—187.
147. TURK, Danilo: Osvrt na međunarodno pravno regulisanje zaštite manjina u Ujedinjenim nacijama. — **Jugoslovenska revija za međunarodno pravo**, Beograd, 13/1976, br. 1/2, str. 61—74.
148. UHLIK, Rade: Iz ciganske onomastike. — **Glasnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu**. Sarajevo. 10/1955. str. 51—71; 11/1956. str. 193—207.

149. UHLIK, Rade: O denominacijama kod Cigana. — **Glasnik Zemaljskog muzeja u Sarajevu**, Sarajevo, 12/1967, str. 133—153.
150. VASIĆ, Milan: Stanovništvo kruševačkog sandžaka i njegova društvena struktura u 16. veku. — **Kruševac kroz vekove**: Zbornik referata sa simpozijuma. — Kruševac, 1980 (4—9. X 1980).
151. VLAHOVIĆ, Breda: Neki etnički procesi u Beloj Krajini (Slovenija). — **Glasnik Etnografskog instituta SANU**, Beograd, 1975, knj. 24, str. 103—107.
152. VLAHOVIĆ, Petar: Migracioni procesi i etnička struktura Vojvodine. — **GEM**, Beograd, 1977, knj. 41, str. 113—121.
153. VRAZINOVSKI, Tanas: Nastanuvanje i potekloto na Romite i nivnite karakteristični osobni odrazi i vo legendite i predanijata. — **Savremenost**, Skopje, 31/1981, br. 10, str. 77—89.
154. VUJINOVIĆ, Janko: O emancipaciji jedne etničke grupe. — **Književne novine**, 29/1977, str. 548 (od 1. XII).
155. VUKADINOVIĆ, Gordana: O jednom normativnom aspektu ostvarivanja ravnopravnosti naroda i narodnosti. — **Savremenost**, Novi Sad, 12/1982, br. 1/2, str. 27—34.
156. VUKANOVIĆ, Tatomir: **Romi (Cigani) u Jugoslaviji**. — Vranje: Štamparija »Nova Jugoslavija«, 1983.
157. VUKAS, Budislav: **Etničke manjine i međunarodni odnosi**. — Zagreb: Školska knjiga, 1978.
158. ZIROJEVIĆ, Olga: Cigani u Srbiji od dolaska Turaka do kraja XVI veka. — **Jugoslovenski istorijski časopis**, Beograd, 1976, br. 1/2, str. 67—77.
159. ZIROJEVIĆ, Olga: Romi na području današnje Jugoslavije u vreme turske vladavine. — **Glasnik Etnografskog muzeja u Beogradu**, Beograd, 1981, knj. 45, str. 225—245.
160. ZORIĆ, Momčilo: Teškoće oko školovanja deca Roma u Vajskoj. — **Škola i društvo** (SAP Vojvodina), 1981, br. 2/3, str. 105—113.
161. ZUBČEVIĆ, Darko: O onima čija je domovina jezik. — **Danas**, Zagreb, 1983, br. 47 (od 11. I).